

Utbildningsinspektion i Brokind och Sättra skolor förskoleklass, grundskola årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolorna/rektorsområdet.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Brokind och Sättra skolor och besökt skolan den 26 och 27 oktober 2005. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömningar är dels dokument från kommunen och Brokind och Sättra skolor, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Brokind och Sättra skolor intervjuades elever, personal och rektorn samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i årskurserna 1–3 och 6 samt förskoleklassen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolorna/rektorsområdet

Brokind och Sättra skolor	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	95
Förskoleklass	17
Grundskola	184

Brokind och Sättra skolor är två relativt små skolor med elever från förskoleklass och upp till och med årskurs 6.

Båda skolorna har fritidsverksamhet med barn mellan 6 år och 12 år. Av de äldre barnen är det många som bara använder platsen under loven.

Det arbetar knappt 40 personer sammanlagt i de båda skolorna. De olika yrkeskategorierna är pedagoger, barnskötare, skolpsykolog, skolsköterska, vaktmästare, lokalvårdare, skolmåltidsföreståndare och rektor.

Brokindskolan har 121 elever inklusive förskoleklassen. Skolans personal består av ett arbetslag och personalen i fritidshemmet av ett arbetslag. Sättra skola har 80 elever inklusive förskoleklassen med två arbetslag i skolan och ett arbetslag för fritidshemmet. De båda skolorna leds av en rektor.

Många av eleverna åker skolskjuts till de båda skolorna.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid skolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att miljön för inlärningen är god. Skolorna har en väl fungerande arbetsplan som följs upp och förnyas varje år. Eleverna uppvisar ett gott resultat i de nationella proven i årskurs 5 i svenska, matematik och engelska. Rektorn bedöms vara väl förtrogen med verksamheterna och tar ett bra ansvar för den pedagogiska utvecklingen. Föräldrar till elever i Brokind och Sättra skolor har uppgivit att de är nöjda med skolans verksamheter och med den information de får genom bland annat veckobrev och utvecklingssamtal.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolorna bör följa upp och utvärdera kunskapsresultaten ur ett skolperspektiv samt i flera ämnen än svenska, matematik och engelska. Skolorna bör även analysera skillnaden i resultaten över tid.
- Skolorna bör förbättra värdegrundsarbetet och intensifiera arbetet med att eleverna skall kunna känna sig trygga.

- Skolorna bör förbättra kvalitetsredovisningen.
- Skolorna bör ge en allsidig information om språkvalet.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast skall åtgärdas.

- Protokoll förs inte vid elevvårdskonferenserna. (3 kap. 5 § grundskoleförordningen).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, avsnitten 2.1 och 2.2

Kunskaper

Vid intervjun med rektorn framkommer det att elevernas individuella utveckling och kunskaper dokumenteras och följs upp. Sammanfattningar görs i de så kallade klassgenomgångarna som sker en gång per termin. Där informeras om vilka elever som inte når upp till de nationella målen enligt kursplanerna. Skolan har bearbetat de nationella kursplanerna för anpassningar till varje årskurs. Vid utvecklingssamtalen diskuteras bland annat resultaten av de nationella proven och elevernas framsteg i olika ämnen. Inspektörerna bedömer att skolan har väl utarbetade planer för vilka kunskaper och färdigheter enskilda elever skall nå för varje år från förskoleklass till och med årskurs 6.

Vid intervjuerna med personalen och rektorn framkommer det att Brokind och Sättra skolors samlade resultat varken diskuteras eller värderas. Skolorna gör inte några sammanställningar eller analyser av elevernas sammantagna resultat förutom i svenska, matematik och engelska.

Tabell 1 Andel elever i procent i Brokind skola som har uppnått målen i de nationella proven i årskurs 5

Ämne	2003	2004	2005
Matematik	92	90	86
Svenska	92	83	100
Engelska	92	83	97

I förhållande till kommunen har Brokind skolas elever ett resultat som ligger något lägre i matematik, men har bättre resultat i svenska och engelska än i kommunen som helhet. Resultaten i svenska och engelska är bättre 2005 än året tidigare, men resultaten i matematik visar en neråtgående trend.

Tabell 2 Andel elever i procent i Sättra skola som har uppnått målen i de nationella proven i årskurs 5

Ämne	2003	2004	2005
Matematik	83	90	93
Svenska	89	90	100
Engelska	89	84	86

I förhållande till kommunen har Sättra skolas elever ett resultat som ligger något lägre i engelska men har bättre resultat i svenska och matematik än i kommunen som helhet. Resultaten för 2005 visar på en förbättring från föregående år. Inspektörerna bedömer att de båda skolorna presterar ett gott resultat i svenska, matematik och engelska men att skolan inte analyserar kunskapsresultaten i vare sig dessa ämnen eller något annat ämne.

Normer och värden

I skolornas utvärdering 2005 svarar 185 elever att de tycker att det är alltid eller ofta roligt att gå till skolan medan övriga 44 svarar ibland och 1 aldrig. Vid intervjuerna med inspektörerna berättar eleverna att de blir retade ibland. Eleverna i årskurs 2 tycker att rastvakterna inte alltid ser problem som uppstår. Ett par elever i varje skola beskrivs som förtryckare, arga och hotfulla. Flera händelser beskrivs där vissa elever ofta är inblandade i slagsmål. Ingen särskild elev uppfattas som mobbad men flera elever känner ibland oro att gå till skolan. En del situationer med bråk förekommer också i skolbussarna. Både föräldrar och lärare anser att beredskapen är hög när det gäller att ta itu med mobbning och kränkande behandlingar av olika slag. Inspektörerna bedömer att rektorn bör vidta åtgärder för att eleverna skall kunna känna sig tryggare i de båda skolorna.

Sammanfattning

Skolorna bör följa upp och utvärdera elevernas kunskapsresultat ur ett skolperspektiv samt i flera ämnen än svenska, matematik och engelska. Skolorna bör även analysera skillnaden i resultaten över tid. Ytterligare åtgärder för att stärka värdegrundsarbetet bör vidtas i de båda skolorna för att eleverna skall kunna känna sig tryggare.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen, Lpo 94, och i andra författningar för grundskolan.

Arbetsmiljö och delaktighet

I arbetsplanen för Brokind och Sättra skolor står det att eleverna skall ges möjligheter att påverka och utvecklas i demokratisk anda genom klassråd och elevråd. Både rektorn och personal framhåller vid intervjuerna att skolorna har fun-

gerande elevråd. Eleverna anser emellertid att elevråden inte har någon större möjlighet att stötta de få önskemål som kommer från klassråden. Inspektörerna vill i sammanhanget påtala vikten av att skolorna följer upp i vilken mån elevråden kan få reellt inflytande och möjlighet att påverka verksamheten i olika situationer.

I arbetsplanen ingår handlingsplanen *våld och mobbning* som bilaga. Handlingsplanen skall användas i arbetet mot mobbning och kränkande särbehandling och innehåller bland annat arbetsplan och åtgärdsprogram. I handlingsplanen finns ingen anvisning vad som skall gälla när vuxen kränker elev. Vid intervjuerna med personalen framkommer det att regeln är, att rektorn informeras för att vidta åtgärder när vuxen kränker elev. Det finns så kallade kompisombud i varje klass som träffas en gång per månad med ansvarig lärare. Kompisombudens arbete är att upptäcka kamrater som mår dåligt. Som nämnts tidigare känner dock en del elever oro när de skall gå till skolan. Inspektörerna bedömer att skolornas värdegrundsarbete bör förbättras.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

I skolornas arbetsplan och i bearbetningarna av de nationella kursplanerna framgår det i vilken omfattning och vilket innehåll undervisningen har. De nationella målen är en tydlig utgångspunkt för planering och genomförande av verksamheten. I de båda skolorna ställs målet att elever skall kunna påverka sitt dagliga arbete genom till exempel beting, planeringsböcker och arbetsschema. Klasserna arbetar bland annat med veckoplanering och planeringsbok. Exempel på arbetssätt i undervisningen är att eleverna får arbetsuppgifter som fordrar eget ställningstagande och att hålla anförande inför grupp. Vid lektionsbesöken bedöms lektionerna varierade och eleverna berättar vid intervjuerna att undervisningen i allmänhet är varierande.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Vid intervjun med lärarna framkommer det att elevers kunskaper i svenska följs upp genom omfattande tester. Lärarresurserna omprioriteras allt efter som behov uppstår, men resurserna räcker inte alltid till elever som är i behov av särskilt stöd enligt lärarna. Rektorn har vid intervjun en annan uppfattning. Hon anser att resurserna är tillräckliga. Speciallärarna diskuterar med klasslärarna vilka resurser som krävs. Skolpsykologen genomför utredningar för att klargöra en del elevers specifika behov av stöd. Lärarna anser att det saknas specialpedagogisk kompetens som kan följa upp dessa utredningar. Åtgärdsprogram upprättas för elever i behov av särskilt stöd. Behov av åtgärder klargörs genom testerna eller genom påpekanden från lärare. Klasslärarna upprättar åtgärdsprogrammen som dokumenterar elevernas framsteg och brister i förhållande till målen, ger förslag till åtgärder för att nå målen och gör utvärderingar. I några åtgärdsprogram saknas uppföljningar av de beslutade åtgärderna. Inspektörerna vill i sammanhanget påtala vikten av att åtgärdsprogram följs upp med relativt kort tidsintervall.

Vid intervjuerna med lärarna och rektorn framkommer det att lärarna uppfattar klasskonferenserna som de har en gång per termin, som elevvårdskonferenser. Rektorn informerar att elevvårdskonferensernas innehåll redovisas i åtgärdsprogrammen. Däremot skrivs inga protokoll från elevvårdskonferenserna. Ru-

tinerna för elevvårdskonferensen bör enligt inspektörerna klargöras för personalen. Vid sammanträde med elevvårdskonferensen skall det föras protokoll vilket måste åtgärdas.

Utvärdering av lärandet och bedömning

De flesta lärare utvärderar kontinuerligt muntligt eller skriftligt sitt arbete med eleverna. Utvärderingar görs ofta i samband med utvecklingssamtalen. Skolledningen utvärderar verksamheten varje år i form av enkäter som exempelvis ges till elever och föräldrar. Enkäterna följs upp och analyseras av personalen för att kunna förbättra verksamheten. Vid inspektörernas lektionsbesök observeras att lärarna följer och stöder eleverna i deras arbete. Eleverna i Sättra skola informerar vid intervjuerna att det sker utvärderingar av elevernas redovisningar.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Brokind och Sättra skolor har en arbetsplan, som bland annat innehåller handlingsplaner med målangivelser. Några rubriker är *ansvar och inflytande, skolan i samhället, pedagogiskt ledarskap och uppföljning och utvärdering*. Rektorn informerar om skolornas utvecklingsarbete. Under närmaste tiden prioriterar rektorn arbetet med att utforma mål i fritidsverksamheten. Inspektörerna bedömer att skolorna har en väl fungerande arbetsplan som följs upp och förnyas varje år.

Kvalitetsredovisningar gjorda före den 15 augusti 2005, skall innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta om målen inte har uppnåtts. Vid intervjun med rektorn framkommer det att förra årets kvalitetsredovisning inte ”höll måtten”. Kvalitetsredovisningen består främst av beskrivningar av verksamheten. Det arbete med BRUK¹, ett självvärderingsinstrument som kommunen centralt påbjudit att användas vid framtagandet av skolans kvalitetsredovisning, har under föregående år tjänat som underlag för pedagogiska diskussioner. Rektorn anser att mer tid bör avsättas för att finna flera förbättringsområden i samband med användandet av BRUK medan lärarna dessutom tycker att det finns en del svårigheter i hanteringen av materialet. Vid intervjuerna med lärare och rektorn framkommer det att det finns tveksamheter om kvalitetsarbetet medverkar till förbättrat resultat. Inspektörerna bedömer att skolornas kvalitetsredovisning bör förbättras så en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har uppnåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta om målen inte har uppnåtts bättre framgår. Vidare bör en kvalitetsredovisning för varje skola upprättas.

Skolledning och intern kommunikation

Personalen anser att kontakten med skolledningen är bra. Rektorn har arbetat mindre än två år i Brokind och Sättra skolor och hon har inte genomgått den statliga skolledarutbildningen. Rektorsexpeditionen ligger i Vist skola. Hon anser sig ha kunskaper om vad som sker i det dagliga arbetet i skolorna. I samband med inspektörernas intervjuer med rektorn, lärarna och föräldrarna framgår det att skolan lämnar information till föräldrarna bland annat genom föräld-

¹ BRUK (Bedömning Reflektion Utveckling Kvalitet) ett av Skolverket utarbetat verktyg för kvalitetsarbete i skola och förskola

ramöten, veckobrev och utvecklingssamtal. I föräldraföreningen i Sätra och skolråden i Brokind och Sätra skolor informerar och diskuterar rektorn olika frågor med föräldrarepresentanterna. Rektorn är väl känd bland elever och föräldrar.

Kontakten mellan rektorn och områdeschefen bedöms av rektorn som mycket god. Områdets rektorer träffar områdeschefen en gång per vecka.

Vid inspektionen framgår det att skolorna har en väl fungerande ledning och organisation för att genomföra, utveckla och administrera skolarbetet.

Sammanfattning

Rektorn är väl känd bland elever och föräldrar och har kunskaper om vad som sker i det vardagliga arbetet i Brokind och Sätra skolor. Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen i Brokind och Sätra skolor består främst av beskrivningar av verksamheten och att den därför bör förbättras. Vidare bör skolornas värdegrundsarbete förbättras. Sammanträde med elevvårdskonferensen skall protokollföras och detta måste förbättras.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som grundskolan skall erbjuda, information om utbildning; personal samt läromedel, pedagogiska materiel och utrustning. Bestämmelser finns i bl. a. skollagen.

Enligt grundskoleförordningen syftar undervisningen i elevens val till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Eleven skall erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Enligt intervjun med rektorn förekommer olika ämnesval i elevens val allt efter lärarnas kompetens. Årskurserna 3–6 har elevens val tillsammans. Ämnesområden är idrott och hälsa, musik, bild, svenska, engelska, matematik och samhällsorienterande ämnen. Vid intervjun med lärarna framkommer det andra uppfattningar om genomförandet av elevens val. Enligt lärarna sker elevens val vid halva temadagar inom olika områden som exempelvis teater, bild, bollspel, skogslek och fiske. Läxläsning och fördjupning förekommer också. Vid intervjun med eleverna framgår det att eleverna i Sätra skola, som elevens val, får välja ny aktivitet varannan månad. Aktiviteterna är bland andra idrott och hälsa, hem- och konsumentkunskap, bild, musik och läxläsning. I Brokind informerar eleverna om aktiviteter som städa bänken, svenska, matematik, bild och andra inne- och uteaktiviteter. Inspektörerna kan på grund av de olika uppfattningar som finns om genomförandet av elevens val i skolorna, inte bilda sig en uppfattning om hur elevens val egentligen genomförs. Inspektörerna vill emellertid påtala vikten av att rektorn tydligt informerar om hur elevens val är tänkt att genomföras.

Enligt grundskoleförordningen skall eleverna som språkval erbjudas minst två av språken tyska, franska och spanska. Vidare skall som språkval erbjudas modersmålsundervisning, svenska som andraspråk, svenska, engelska eller teckenspråk om eleven och elevens vårdnadshavare önskar det. Som språkval i årskurs 6 erbjuds i skolorna tyska, franska, spanska, svenska och engelska. Inspektörer-

na bedömer att skolorna bör förbättra sin information om språkvalet så det klart framgår vilka språk eleverna har rätt att välja.

I Brokind skola i förskoleklasserna och årskurserna 1–6 i grundskolan finns personalresurs som motsvarar åtta heltidstjänster, i Sättra skola nio heltidstjänster. Samtliga i personalen har utbildning som är avsedd för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att informationen om språkval bör förbättras.

Datum
2006-04-07

Ort
Linköping

Håkan Johansson
Christina Aro Östgren